

แนวโน้มของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของไทยในปีพุทธศักราช 2544

นางสาว เหมื่อนมงคลกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-631-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017858

117849501

TRENDS OF THE THAI EARLY CHILDHOOD EDUCATION ORGANIZATION
IN B.E. 2544

Mrs. Salee Muanmongkolkul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-631-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวโน้มของการจัดการศึกษาระดับปริญญศึกษาของไทย

ในปีพุทธศักราช 2544

โดย

นางสาวลี่ เหมือนมงคลกุล

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์อ่ำไพ สุจริตกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์สมน อมรวิวัฒน์)

.....
(ศาสตราจารย์อ่ำไพ สุจริตกุล)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนัส สุข บุษย์สวัสดิ์)

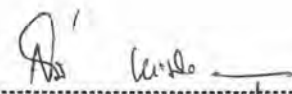
สาส์นเหมือนมงคล : แนวโน้มของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษาของไทย
ในปีพุทธศักราช 2544 (TRENDS OF THE THAI EARLY CHILDHOOD EDUCATION
ORGANIZATION IN B.E. 2544) อ.ที่ปรึกษา : ศ.อำไพ สุจริตกุล, 243 หน้า.
ISBN 974-578-631-4

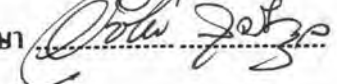
วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาแนวโน้มของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษาของไทย
ในปีพุทธศักราช 2544 ตามทรงสนของผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัยศึกษา จำนวน 26 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย
ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ด้านนโยบาย จะต้องระบุแผนพัฒนาประชากรในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้
ชัดเจน เน้นความสำคัญในการให้ความรู้แก่พ่อแม่ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็ก สนับสนุนให้ชุมชนองค์กร
ท้องถิ่นจัดศูนย์พัฒนา เด็กในชุมชนที่มีปัญหาทาง เศรษฐกิจ ช่วยเหลือ เด็กด้อยโอกาสต่าง ๆ ในการรับบริการ
ทางการศึกษา โดยรัฐขยายโอกาสทางการศึกษาระดับนี้เพิ่มขึ้นอย่างทั่วถึง ระหว่างหน่วยงานที่จัดจะมีการ
ประสานงานทางวิชาการ และการใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น และรัฐส่งเสริมงบประมาณตามความจำเป็น
2. คุณลักษณะของเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์คาดว่า จะมีสุขภาพทางกายสมบูรณ์ รู้จักใช้ทักษะใน
การแสวงหาความรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ขยัน อดทน
ตรงต่อเวลา เสียสละ มีสุขภาพจิตดีมีลักษณะผู้นำ เชื้อมั่นในตนเอง มีบุคลิกภาพที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับ
สิ่งแวดล้อมได้
3. รูปแบบของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา ส่งเสริมให้จัดศูนย์พัฒนา เด็กขึ้นในสถาน
ประกอบการของรัฐและเอกชน ทายถิ่น เด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐทุกโรงเรียน ส่งเสริมการให้
ความรู้ผ่านทางครอบครัวและศูนย์พัฒนา เด็กเคลื่อนที่ รัฐยังคงส่งเสริมให้ เอกชนจัดตั้งอนุบาลในชุมชน เมือง
แต่เอกชนจะหันมาสนใจจัดสถานบริการเด็กแรกเกิด - 3 ปี มากขึ้น และรัฐสนับสนุนให้มีการจัดการเรียน
ร่วมระหว่าง เด็กปกติกับ เด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ
4. มีคณะกรรมการกลางจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย กำหนดมาตรฐาน
การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยจัดทำแนวการจัดการประสพการณ์ การนิเทศติดตามผลการผลิตและการพัฒนา
บุคลากรและการจัดอาคาร สถานที่ ให้สอดคล้องกันทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับนี้ให้มากที่สุด
5. พ่อแม่จะมีเวลาให้กับเด็กน้อยลง และจะพึ่งบริการในการเลี้ยงดูเด็กของเอกชนมากขึ้น
แต่พ่อแม่จะมีความรู้และเห็นความสำคัญของ เด็กมากขึ้น จึงเลือกให้สถานบริการที่มีคุณภาพดี และให้ความ
ร่วมมือกับสถานบริการในการพัฒนา เด็ก

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

The purpose of this research was to study the trends of the Thai early childhood education organization in B.E. 2544 as viewed by 26 experts of Thai early childhood education by using Dephi Technique.

1. The Thai early childhood education organization policies might be clearly indicated in the population development included in the National Economic and Social Development Plan. Parents' education on proper child rearing practice will be emphasized. Child development centers in various economic problem agencies will be encouraged to set up. Such actions will also help handicapped children get more educational service. More academic cooperation and mutual sharing of educational resources will be supported by the government budget according to needs and necessity.

2. Preschool children's desired characteristics will include healthy physical development, skillfulness in search of knowledge, creativeness, thoughtfulness, honesty, responsibility, diligence, punctuality, dedication, mental health, leadership, self confidence, good personality, and self - adjustibility.

3. The government will encourage verious agencies to establish their own Child Development Centers by using the early childhood education organization model. There will also be the expansion in number of preschool children's classrooms in every public elementary school. The dissemination of knowledge through families and Mobile Child Development Centers for those who miss normal education services will be promoted. The private sectors in urban areas will as usual be encouraged to take care of preschool level. Furthermore they will be interested in establishing child nurseries. Regular and handicapped children learning in the same classroom will be promoted.

4. Regarding the criterian profiles for the Thai early childhood education, the Thai government should set up guidlines in learning experience organization, the supervision and evaluation, the personel development as well as the school plant planning by a central committee.

5. Since parents spend less time with their children private sector's services will be more useful. However they will get more concept in the imprtance of early childhood education, be enable to choose appropriate institution and offer more support to various activities of early childhood education.

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของศาสตราจารย์อำเภอไพ
สุจริตกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการ
การวิจัยด้วยดีตลอดมา รวมทั้งศาสตราจารย์ ดร. อารี สันหลวี อดีตศาสตราจารย์ประจำคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์
รองศาสตราจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. อมรชัย ตันติเมธ หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และ ดร. กมล ภูประเสริฐ รองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กรุณา
ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 11 ท่าน คือ ดร. รุ่ง แก้วแดง
ดร. อรุณ ปรีดีดิลก ดร. พนม พงษ์ไพบูลย์ ดร. สุวัฒน์ วุฒิเมธี นางสาวศรี กันชมมาลา
ดร. กมล ภูประเสริฐ ศาสตราจารย์ ดร. อารี สันหลวี รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยยงค์
พรหมวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนัส บณีสวัสดิ์ นางสาวชมพู่ โปษกะบุตร และนางสาวราศี
ทองสวัสดิ์ ซึ่งได้กรุณาเสนอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในงานวิจัย
ครั้งนี้ด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 26 ท่าน ซึ่ง
ไม่สามารถกล่าวชื่อนามในที่นี้ได้ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่า ในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยทั้ง 3 รอบ ผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประนอม รอดคำดี ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์เพ็ญใจ ศุขโรจน์ นายประหัต ทรงคุณ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
สุพรรณบุรี ที่ให้กำลังใจและคำแนะนำแก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา และขอขอบคุณ คุณเสมอ
เหมือนมงคดกกุล ที่ได้ให้กำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งเพื่อน ๆ น้อง ๆ ทุกคน
ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจ ผู้วิจัยขอขอบคุณ

สำลี เหมือนมงคดกกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา.....	9
แนวคิดและปรัชญาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา.....	10
ความสำคัญของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย.....	13
วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา.....	18
นโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา.....	20
วิวัฒนาการของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา.....	26
รูปแบบของการจัดการบริการสำหรับเด็กปฐมวัย.....	31
หน่วยงานและรูปแบบที่จัดบริการสำหรับเด็กระดับปฐมวัย.....	32
การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย.....	36
การพัฒนาเด็กในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน.....	39

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
การกำหนดมาตรฐานในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา..	40
ธรรมชาติของเด็กปฐมวัย.....	48
จิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย.....	48
พัฒนาการของเด็กปฐมวัย.....	50
ลักษณะของเด็กในชุมชนเมืองและในชนบท.....	56
หลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย.....	59
การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ	
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.....	64
บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง	
ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย.....	66
การวางแผนพัฒนาการศึกษา.....	68
การวิจัยอนาคต.....	70
เทคนิควิธีการวิจัยอนาคต.....	75
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	85
การศึกษาเอกสาร.....	85
ตัวอย่างประชากร.....	85
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
5. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	133
สรุปผลการวิจัย.....	133
การอภิปรายผลการวิจัย.....	141
ข้อเสนอแนะ.....	148
รายการอ้างอิง.....	149
ภาคผนวก.....	157
ภาคผนวก ก.....	158
ภาคผนวก ข.....	159
ภาคผนวก ค.....	165
ภาคผนวก ง.....	230
ประวัติผู้เขียน.....	243

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เปรียบเทียบนโยบายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 จนถึงฉบับที่ 6.....	35
2	แสดงการจำแนกผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัยศึกษาตามหน่วยงานที่สังกัด (ขณะเก็บข้อมูล).....	86
3	จำนวนผู้เชี่ยวชาญและความคลาดเคลื่อน.....	88
4	นโยบายของรัฐโดยทั่วไป.....	97
5	นโยบายเกี่ยวกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน.....	100
6	นโยบายด้านความเสมอภาคทางการศึกษา.....	102
7	มาตรการในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน.....	104
8	ลักษณะการประสานงานระหว่างหน่วยงาน.....	105
9	นโยบายด้านการจัดสรรงบประมาณ.....	106
10	คุณลักษณะทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์ ในปีพุทธศักราช 2544.....	110
11	คุณลักษณะทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์.....	111
12	คุณลักษณะทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์.....	112
13	คุณลักษณะทางด้านอารมณ์และจิตใจของเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์.....	114
14	คุณลักษณะของเด็กปฐมวัยที่ไม่พึงประสงค์.....	115
15	รูปแบบของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา ในปีพุทธศักราช 2544..	116
16	แนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตร.....	119
17	การควบคุมคุณภาพ.....	122
18	การผลิตบุคลากร.....	124
19	การพัฒนาบุคลากร.....	126
20	อาคารสถานที่.....	127
21	บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง.....	129
22	บทบาทของชุมชน.....	131